

DOI [https://doi.org/10.32405/2308-8885-2024-4\(114\)-2-7](https://doi.org/10.32405/2308-8885-2024-4(114)-2-7)

УДК 373.3/.5.091.12.011.3.091.27(477)»2024»

Галина Іванівна Сотська,

доктор педагогічних наук, професор, член-кореспондент НАПН України,
заступник директора з науково-експериментальної роботи Інституту
педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України,
м. Київ, gakasotska@ukr.net, <https://orcid.org/0000-0002-3679-9673>

ВСЕУКРАЇНСЬКИЙ КОНКУРС «УЧИТЕЛЬ РОКУ – 2024» В НОМІНАЦІЇ «ОБРАЗОТВОРЧЕ МИСТЕЦТВО»: ЗДОБУТКИ, ІННОВАЦІЇ, ПЕРСПЕКТИВИ

У статті висвітлено особливості проведення всеукраїнського конкурсу «Учитель року – 2024» в номінації «Образотворче мистецтво». Схарактеризовано зміст конкурсних випробувань: «Аналіз мистецького твору», «Практична робота», «Тестування», «Майстерка», «Урок» та критерії їх оцінювання. Акцентовано увагу на інноваційних підходах, творчих знахідках і прийомах, які були продемонстровані вчителями образотворчого мистецтва. Виявлено типові загальні недоліки і труднощі у вирішенні завдань випробувань, що стало підґрунтям для окреслення шляхів подальшого удосконалення фахової майстерності вчителів образотворчого мистецтва в умовах формальної, неформальної та інформальної освіти.

Ключові слова: вчитель образотворчого мистецтва, конкурс «Учитель року – 2024», конкурсні випробування, образотворче мистецтво, педагогічна майстерність учителя.

Вступ. Сучасні тенденції розвитку національної освіти України в умовах культурного відродження українського суспільства зумовлюють нові вимоги до вчителя образотворчого мистецтва як носія загальнолюдської та національної культури в її інтелектуально-естетичному вияві, який усвідомлює культурну місію освіти та своєї професії [7]. Соціальною місією вчителя образотворчого мистецтва є формування нового покоління гуманних, духовно багатих, висококультурних особистостей з розумінням

власної національної ідентичності в міжкультурній комунікації, здатних не тільки користуватися наявною інформацією, а й породжувати нові знання, бути унікальним джерелом творчості, реалізувати на практиці свій художньо-естетичний потенціал у різних видах продуктивної суспільної діяльності [8].

Означена місія детермінує володіння вчителям образотворчого мистецтва такими професійними й особистісними якостями: високий рівень професійної компетентності; вміння проєктувати

творчу художньо-педагогічну діяльність згідно з універсальними загальнолюдськими естетичними цінностями та гуманістичними світоглядними позиціями; здатність до прояву мистецько-педагогічного потенціалу на основі гармонійного поєднання педагогічного досвіду попередніх поколінь з інноваційними ідеями нового часу; прагнення до самореалізації та самовдосконалення в особистісному й професійному вимірах.

Однією із форм виявлення та підтримки кращих учителів образотворчого мистецтва країни на державному рівні, поширення їхнього мистецько-педагогічного досвіду, розвитку творчого потенціалу та підвищення професійної майстерності, сприяння самореалізації вчителя є всеукраїнський конкурс «Учитель року» [6].

Мета статті полягає у висвітленні особливостей проведення другого туру всеукраїнського конкурсу «Учитель року – 2024» (номінація «Образотворче мистецтво»); розкритті змістових аспектів конкурсних випробувань; виявленні педагогічних надбань і окресленні перспектив удосконалення підготовки вчителів образотворчого мистецтва – представників мистецько-педагогічної еліти суспільства.

Відповідно до наказу Міністерства освіти і науки України (№ 304 від 11.03.2024) протягом квітня – травня 2024 року відбувся другий тур всеукраїнського конкурсу «Учитель року – 2024» в номінації «Образотворче мистецтво», у якому брали участь 23 учителі-переможці першого туру конкурсу майже з усіх областей України.

Автор статті мала за честь очолювати журі конкурсу і співпрацювати з високопрофесійною, компетентною, креативною і людиною командою, до якої увійшли: Кізілова Галина Олександрівна (директор Тернопільського навчально-виховного комплексу «Загальноосвітня школа І–ІІІ ступенів – економічний ліцей № 9 імені Івана Блажкевича» Тернопільської міської ради Тернопільської області, переможець всеукраїнського конкурсу «Учитель року – 2015»); Белоглазова Наталія Валентинівна (методист вищої категорії сектору організації масових

заходів відділу організації масових заходів та інформаційно-аналітичної роботи Державної наукової установи «Інститут модернізації змісту освіти»); Бучківська Галина Вікентіївна (декан гуманітарного факультету Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії, професор кафедри образотворчого, декоративно-прикладного мистецтва та технологій, доктор педагогічних наук, професор, Заслужений діяч мистецтв України); Гарбузенко Лариса Володимирівна (доцент кафедри образотворчого мистецтва та дизайну Центральноукраїнського державного університету імені Володимира Винниченка, кандидат педагогічних наук, член Національної спілки майстрів народного мистецтва України); Колотило Оксана Миколаївна (старший викладач Приватної установи «Інститут прикладної педагогіки», кандидат педагогічних наук); Лабунський Анатолій Володимирович (виконувач обов'язків директора Криворізької загальноосвітньої школи І–ІІІ ступенів № 19 Криворізької міської ради Дніпропетровської області, вчитель образотворчого мистецтва та мистецтва, лауреат всеукраїнського конкурсу «Учитель року – 2015»); Повхан Маріанна Василівна (директор Худлівського ліцею Середнянської селищної ради Ужгородського району Закарпатської області); Фесенко Леонід

Віталійович (вчитель образотворчого мистецтва Пулинського ліцею Пулинської селищної ради Житомирського району Житомирської області, Заслужений вчитель України, переможець всеукраїнського конкурсу «Учитель року – 1999»); Шлеєнкова Тетяна Миколаївна (вчитель образотворчого мистецтва комунального закладу «Подільська гімназія Кропивницької міської ради» переможець всеукраїнського конкурсу «Учитель року – 2011») (іл. 1).

Конкурс відбувався у два етапи: відбірковий (дистанційна форма) та фінальний (очна форма).

Відбірковий етап передбачав конкурсні випробування: «Аналіз твору мистецтва»; «Практична робота»; «Тестування».

Доцільно наголосити, що випробування **«Аналіз твору мистецтва»** у програму конкурсу було введено вперше. Це відбулося відповідно до вимог Державного стандарту базової середньої освіти, в якому до обов'язкових результатів навчання учнів у мистецькій освітній галузі включено групи результатів навчання, загальні результати та основні види діяльності, пов'язані з пізнанням творів різних видів мистецтва через аналіз, оцінку та інтерпретацію художніх образів, набуття досвіду емоційних переживань, розвитку ціннісного ставлення до мистецтва [1].

Відповідно, метою цього випробування було виявити вміння конкурсантів аналізувати та інтерпретувати твір образотворчого мистецтва.

Для конкурсного випробування шляхом жеребкування було обрано картину «Танці у Мулен де ла Галетт» французького художника-імпресіоніста П'єра-Огюста Ренуара. Формат проведення передбачав двогодинне одночасне виконання конкурсантами письмової роботи з аналізу та інтерпретації відомого твору образотворчого мистецтва з наданням методичних коментарів за допомогою хмарного сховища Google Drive.

Зазначимо, що роботи конкурсантів характеризувалися різним форматом подання матеріалу, зокрема: твори-есе, які уможливили передачу емоцій, почуттів від сприймання твору мистецтва; твори-роздуми, що дозволили доводити точку зору, робити акценти на аналізі художніх образів твору мистецтва; відокремлені судження перелічувального характеру, що, на нашу думку, частково відповідали завданням даного випробування.

Вважаємо необхідним зауважити, що всі роботи були насичені професійною термінологією, відзначалися образністю мовлення, грамотністю, мали свої переваги, особливості, що було демонстрацією фахового хисту. Однак одним із критеріїв оцінювання було визначення рівня володіння бібліографічними відомостями про твір мистецтва, але окремі конкурсанти не змогли правильно визначити автора і назву твору, тому інформація в таких роботах мала узагальнений характер.

Ще одним поширеним недоліком у поданих для оцінювання письмових роботах була недостатня уважність конкурсантів до надання методичних коментарів з використання сучасного дидактичного інструментарію для залучення здобувачів освіти до активного процесу сприймання, аналізу та інтерпретації творів мистецтва. На жаль, подавалися роботи, у яких було представлено лише приклади класичних методів розповіді, пояснення, що недостатньо демонструвало майстерність вчителя, унеможливаючи активність пізнання творів мистецтва учнями.

Іл. 1. Журі всеукраїнського конкурсу «Учитель року – 2024» у номінації «Образотворче мистецтво»

Не викликає сумніву твердження, що складником методичної майстерності й педагогічної творчості вчителя образотворчого мистецтва є професійне вміння вести педагогічний малюнок. Педагогічне малювання як вид художньо-педагогічної діяльності дозволяє на якісному рівні використовувати в навчальному процесі методику наочного пояснення програмного матеріалу, слугує інструментарієм вчителя в процесі управління художньою творчою діяльністю учнів [9]. З цієї позиції наступним етапом конкурсу стало випробування **«Практична робота»**, що передбачало об'єднання учасників у чотири групи для виконання педагогічного малюнка з тем: «Фронтальна/кутова перспектива в зображенні інтер'єру/екстер'єру архітектурних споруд»; «Пропорції голови людини або фігури людини у повний зріст на вибір»; «Побудова предмета посуду з елементами світлотіні (об'єкт на вибір)», які було обрано шляхом жеребкування. Слід зауважити, що виконання завдань конкурсантами здійснювалося без використання навчальних програм та посібників, допоміжних матеріалів та ресурсів.

Представлені учасниками на розгляд журі підходи до подачі візуальних матеріалів демонстрували:

- рівень володіння методикою ведення педагогічного малюнка, доцільність вибору технології для навчального завдання, забезпечення диференційованого підходу до учнів з різним рівнем підготовки, варіативність у виборі ступеня складності та технік виконання, врахування вікових особливостей учнів;
- вправність у поданні візуального ряду через створення образів людини, передачі зображень архітектурних об'єктів (інтер'єр, екстер'єр), тварин та побудови геометризованих форм, передачі об'єму;
- належний фаховий рівень, достатню методичну і психолого-педагогічну підготовку, володіння інноваційними технологіями, навичками практичного володіння графічними, живописними матеріалами, вміннями донести новий, невідомий для учнів матеріал у доступній, цікавій, сучасній, креативній формі.

Усі практичні напрацювання вчителів образотворчого мистецтва України – учасників конкурсу – були надзвичайно цікавими, змістовними, нестандартними, креативними, але типові загальні помилки полягали в тому, що в деяких випадках педагогічний малюнок нагадував фрагмент уроку, де не прослідковувався творчий підхід і власний досвід конкурсантів.

З метою визначення рівня професійної компетентності конкурсантів було проведено ще одне випробування – **«Тестування»**, що передбачало виконання 30 тестових завдань: з предмета «Образотворче мистецтво» (21 завдання, 70% від їх загальної кількості), методики й технології його навчання (9 завдань, 30% від їх загальної кількості). Випробування проводилося у формі комп'ютерного тестування та передбачало завдання з вибором однієї відповіді.

Проведення тестування дало можливість засвідчити повноту й ґрунтовність теоретичних знань конкурсантів, що підтверджується отриманими результатами, зокрема: вище 73% правильних відповідей було у 19 учасників; від 60% до 70% – у 3 учасників; тільки 1 учасник надав 50% правильних відповідей. При цьому варто зазначити увагу на питаннях, які виявилися для конкурсантів найскладнішими, серед них: «Метою створення модельних програм є...»; «Компетентнісний потенціал освітньої галузі – це...». Аналіз відповідей засвідчив, що тільки 13 осіб із 23 (за кількістю конкурсантів) надали правильну відповідь. Також вчителі не змогли відповісти на питання, що передбачало їхню обізнаність у формах роботи на уроці образотворчого мистецтва з метою реалізації змістової лінії «Комунікація через мистецтво». Правильну відповідь дали лише 9 учасників, що складає 39,1% від загальної кількості учасників відбіркового етапу.

Загальноновизнаним є те, що ефективність освітнього процесу залежить від рівня педагогічної майстерності вчителя, яка, на переконання І. Зязона, є своєрідною сукупністю особистої культури, знань і світогляду вчителя, його всебічної теоретичної підготовки з удосконаленням оволодіння прийомami навчання й виховання, педагогічною технологією та

передовим досвідом [2]. Відповідно, на фінальному етапі (до нього увійшли 12 осіб) учасники постали перед випробуваннями «Майстерка» і «Урок».

Конкурсне випробування **«Майстерка»** передбачало демонстрацію конкурсантами своєї майстерності, стратегії з адаптування власної педагогічної ідеї (технології, методи, прийоми роботи) до методики викладання образотворчого мистецтва. Конкурсанти мали можливість на практиці продемонструвати власний креативний та художній потенціал, розкритися як митці і вразити своїми творчими «фішками».

Для демонстрування професійних умінь і навичок у межах випробування конкурсанти, об'єднані у дві групи, жеребкуванням обирали теми («Українські народні розписи», «Універсальність мови графіки»), які для кожного учасника озвучувалися безпосередньо перед його двогодинною підготовкою.

У цілому учасники показали високий рівень майстерності володіння художніми техніками та науковою термінологією, інформаційною культурою та професійною комунікацією з аудиторією, достатній рівень ерудованості, застосування інтерактивних методів та оригінальність проведення майстерки. Значну увагу конкурсанти приділили ґрунтовному розкриттю теми майстерки, намагаючись актуалізувати наявні знання присутніх із запропонованої теми та поєднати послідовність викладення майстерки з власним творчим баченням теми. Продемонстровані методи та прийоми були доречними і доповнювали композиційну цілісність випробування.

Вирізнялися оригінальними концепціями та формами їх реалізації майстерки з теми «Українські народні розписи», де розглядалися техніки петриківського, косівського, самківського та яворівського розписів.

Конкретизована конкурсантами проблематика засвідчила свідому позицію вчителів щодо значущості українського декоративно-ужиткового мистецтва у формування національно-свідомого зростаючого покоління, спадкоємців і продовжувачів національних традицій.

«Родзинками» у ході випробування були: використання мистецтва оригамі (виготовлення коників) з подаль-

Іл. 2. Майстерка Смірної Н. О. з теми «Українські народні розписи» (яворівський розпис)

шим розписом у техніці яворівського розпису – майстерка Смірної Ніни Олександрівни, заступника директора з виховної роботи Драбівського ліцею Драбівської селищної ради Черкаської області (Іл. 2–3); створення прекрасних аксесуарів для повсякденного вжитку, оздоблених самчиківським розписом – майстерка Орлової Анни Вікторівни, вчитель образотворчого мистецтва комунального закладу «Бобринецький ліцей № 1» Бобринецької міської ради Кіровоградської області (Іл. 4) та ін.

Журі оцінювало оригінальність представлених методичних продуктів (технологій, методів і прийомів), їх відповідність меті, змісту й очікуваним результатам навчання, педагогічну цінність майстерки для його учасників, партнерську взаємодію з аудиторією, оригінальність концепції майстерки.

Разом із позитивними враженнями від випробування «Майстерка» в цілому слід відзначити певні прогалини,

зокрема: не всі учасники вклалися у відведений час для випробування (20 хв.), що порушувало логіку завершення майстерки та впливало на загальну картину їх сприйняття; приділялося забагато уваги теоретизації проблеми, демонструвалися зразки власної творчості без залучення аудиторії до практичної діяльності.

Незважаючи на виявлені недоліки і труднощі у проведенні майстерки, слід констатувати, що досвід конкурсантів має цінність для методичної скарбниці мистецької галузі України. Обмін досвідом та думками між учасниками, що відбувався протягом конкурсу, збагатили кожного і є підґрунтям для подальшого вдосконалення методики викладання образотворчого мистецтва у школі та популяризації українського народного та професійного мистецтва.

Демонстрацією мистецтва педагогічної дії, прояву себе як педагога-майстра – фахівця високої культури, який глибоко знає свій предмет, добре розуміється на питаннях загальної та вікової психології, досконало володіє методиками виховання й навчання [10; 11], було проведення конкурсантами уроків у 5–6 класах НУШ (випробування «Урок»). Фіналістам конкурсу пропонувалися кейси з темами уроків, що відповідають чинним Модельним навчальним програмам «Мистецтво. 5–6 класи» (інтегрований курс) для закладів загальної середньої освіти різних авторських колективів [3; 4] та календарно-тематичним планам за навчальними програмами педагогів Чернівецького ліцею № 10 й Чернівецького ліцею № 12 «Ювілейний».

Зазначимо, що проведені конкурсантами уроки відповідали високому та достатньому науково-методичному рівню; демонстрували професійну ерудованість у світі сучасного мистецтва, фахові знання предмета й методики його викладання, вміння формувати ключові та предметні компетентності учнів, працювати з сучасними

Іл. 4. Майстерка Орлової А. В. з теми «Українські народні розписи» (самчиківський розпис)

технологіями, освітніми практиками, зацікавити дітей та практично застосовувати здобутий мистецький досвід. З метою реалізації поставлених завдань педагоги: зверталися до різноманітних форм організації роботи на уроці – індивідуальної, парної, групової; застосовували традиційні та нетрадиційні методи навчання; використовували роботу зі штучним інтелектом, онлайн-сервісами та платформами (Padlet, Aspose), застосовували ігрові, комп'ютерні, інтерактивні технології, технології співробітництва.

Варто зацентрувати увагу на цікавих знахідках та прийомах, що були продемонстровані конкурсантами. Зокрема, заслуговує на увагу побудова уроку Касянчук Галини Миколаївни, вчитель образотворчого мистецтва Ліцею № 23 міста Житомира ім. М. Очерета з теми «Сучасні артпрактики. Перформанс, гепенінг. Бодіарт ілюзії» (5 клас), яка передбачала подорож у часі та спрямовувалася на спонукання учнів до діалогу про сучасне мистецтво через знайомство з первісними художниками Шоном і Стівом. «Родзинкою» був нетрадиційний підхід до організації практичного завдання – розкриття теми бодіарту через створення образу зебри маркерами на гумових рукавичках, одягнутих на неробочу руку дитини (Іл. 5).

Посилення ефективності уроку Петрище Олени Михайлівни, заступника директора з навчально-виховної роботи Міжгірського ліцею № 1 Міжгірської селищної ради Закарпатської області з теми «Дизайн як вид образотворчого мистецтва. Види дизайну. Створення ди-

Іл. 3. Результати майстерки з теми «Українські народні розписи» (яворівський розпис)

Іл. 5. Урок Касянчук Г. М. з теми «Сучасні артпрактики. Перформанс, гепенінг. Бодіарт ілюзії» (5 клас)

зайнерського анімалістичного образу в техніці паперопластики» (6 клас) забезпечувалося використанням різноманітних форм роботи, методів, прийомів, які дозволяли залучити до роботи учнів з різним типом сприймання (аудіальним, візуальним, кінетичним), зокрема за допомогою оригінального прийому з презентації виконаних робіт з уявним записом на різних соціальних мережах (іл. 6).

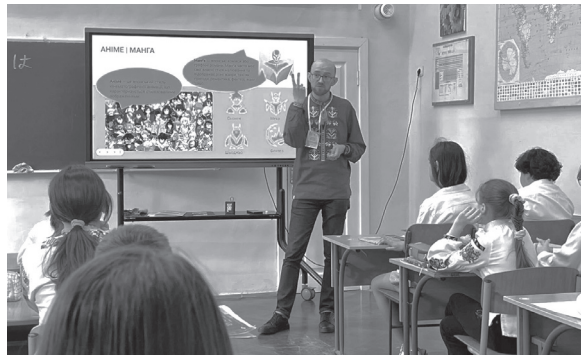
Проведення уроку Кравчука Костянтина Григоровича, вчителя образотворчого мистецтва Хмельницької середньої загальноосвітньої школи І–ІІІ ступенів № 22 імені Олега Ольжича з теми «Жанр аніме в мультиплікації. Поняття «аніме», «манга»» (6 клас) ґрунтувалося на застосуванні штучного інтелекту та ІКТ, що сприяло демонстрації творчого методу на основі змішаних цифрових і

нецифрових технологій [5]. Це дозволило не тільки збагатити матеріал культурологічними довідками про традиції та звичаї Японії, а й створити в цікавій, сучасній, креативній формі художній образ персонажа (іл. 7).

У підсумку перевагами кращих уроків були уміння створити високу мотивацію, утримувати увагу учнів протягом усього уроку, грамотно розподіляти час на його структурні компоненти, дотримуватися цілісності в розкритті теми, використовуючи власний методичний досвід та харизму.

Однак слід відмітити і певні недоліки проведених конкурсних уроків, зокрема: невміння реалізувати інтегрований підхід; фрагментарне використання міжпредметних зв'язків з літературою, музичним мистецтвом; нездатність реалізувати диференційований підхід, організувати та здійснювати об'єктивне оцінювання навчальної діяльності учнів, у цікавій, ефективній формі підбити підсумки уроку та дібрати доцільне диференційоване домашнє завдання; в організації та керівництві художньо-творчою діяльністю учнів не всі змогли врахувати часові межі уроку або розподілили час між його структурними одиницями. Вважаємо, що подолати ці недоліки було б можливо, якби в умовах конкурсу передбачалися проведення самоаналізу конкурсного уроку та обов'язкова співбесіда з членами журі.

На основі рейтингу, укладеного за сумою балів, одержаних під час випробувань відбіркового та фінального етапів другого туру, переможцем конкурсу «Учитель року – 2024» в номінації «Образотворче мистецтво» стала **Олена Петрище**, заступник директора з науково-виховної роботи Міжгірського ліцею № 1 Міжгірської селищної ради Закарпатської області; лауреатами – **Галина Касянчук**, вчитель образотворчого мистецтва Ліцею № 23 міста Житомира ім. М. Очерета (ІІ місце) та **Ніна Смірнова**, заступник директора з виховної роботи Д्राбівського ліцею Д्राбівської селищ-

Іл. 7. Урок Кравчука К. Г. з теми «Жанр аніме в мультиплікації. Поняття «аніме», «манга»» (6 клас)

ної ради Черкаської області (ІІІ місце).

Висновки. Отже, всеукраїнський конкурс «Учитель року – 2024» у номінації «Образотворче мистецтво» став освітнім майданчиком для обміну художньо-творчим й педагогічним досвідом найкращих представників мистецької освітньої галузі України; школою самоствердження і самовираження; ще однією сходинкою до вершини професійної майстерності конкурсантів; можливістю отримати позитивні емоції та враження.

Узагальнення результатів проведення конкурсу дало можливість окреслити **шляхи удосконалення рівня фахової майстерності сучасного вчителя образотворчого мистецтва**, зокрема:

- в умовах формальної освіти (післядипломна педагогічна освіта) – посилення уваги до: тематики курсів підвищення кваліфікації щодо удосконалення знань з нормативно-правового врегулювання професійної діяльності вчителів образотворчого мистецтва; методичних аспектів подання візуального ряду на уроці з використання сучасних методик та мистецьких технологій навчання; використання інформаційно-комунікаційних технологій у мистецько-педагогічній освітній практиці;
- активне залучення митців національних академій мистецтв України до удосконалення фахового рівня педагогів;
- в умовах неформальної освіти – організація систематичних цільових семінарів-практикумів, майстерок, пленерів, мистецько-педагогічних проєктів, вебінарів, тренінгів для за-

Іл. 6. Урок Петрище О. М. з теми «Дизайн як вид образотворчого мистецтва. Види дизайну. Створення дизайнерського анімалістичного образу в техніці паперопластики» (6 клас)

доволення особистісних і професійних потреб й запитів учителів образотворчого мистецтва;

- в умовах інформальної освіти – активізація самоосвітньої мистецько-педагогічної діяльності вчителів як руху до постійного професійного розвитку, набуття нових мистецьких вражень, розширення художньо-естетичного тезаурусу, вдосконалення педагогічної майстерності, прагнення здійснювати художньо-педагогічну діяльність на найвищому рівні.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ:

1. Державний стандарт базової середньої освіти. URL: <https://mon.gov.ua/osvita-2/zagalna-serednya-osvita/nova-ukrainska-shkola-2/derzhavnyi-standart-bazovoi-serednoi-osviti>
2. Зязюн І. А. Педагогіка добра: ідеали і реалії : наук.-метод. посіб. Київ : МАУП, 2000. 312 с.
3. Мистецтво. 5–6 класи (інтегрований курс). Модельні навчальні програми. URL: <https://osvita.ua/school/program/program-5-9/83166/>
4. Мистецтво. 5–6 класи (інтегрований курс). Модельні навчальні програми. URL: <https://osvita.ua/school/program/program-5-9/83164/>
5. Пічкур М. О., Сотська Г. І., Демченко І. І., Король А. М., Гордаш А. М. Митець інформаційного покоління: академічна і цифрова парадигма образотворчої підготовки у вищій школі. *Інформаційні технології і засоби навчання*. Київ : Інститут інформаційних технологій і засобів навчання НАПН України, 2020. Т. 79. № 5. С. 296–312.
6. Положення про всеукраїнський конкурс «Учитель року». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/638-95-%D0%BF#Text>
7. Сотська Г. І. Технологія розвитку естетичної культури педагогів-художників в умовах формальної і неформальної освіти. *Технології професійного розвитку педагогів в умовах формальної і неформальної освіти* : практичний посібник. Київ : Талком, 2019. С. 182–266.
8. Сотська Г. Актуальності розвитку мистецько-педагогічної освіти України в контексті євроінтеграційних процесів. *Розвиток сучасної мистецько-педагогічної освіти: національний та європейський контекст* : монографія. Сучава : Видавництво Сучавського університету імені Стефана чел Маре. 2023. С. 73–90.
9. Ткачук О. В. Методика художнього навчання : навчальний посібник для здобувачів освітньо-кваліфікаційного рівня бакалавр, художньо-графічних факультетів, педагогічних закладів освіти. Одеса : ПНПУ імені К. Д. Ушинського. 2019. 244 с.
10. Філатова Л. С. Педагогічна майстерність : навчальний посібник для здобувачів вищої освіти педагогічних університетів за спеціальностями 013 Початкова освіта; 016 Спеціальна освіта. Харків : ХНПУ. 2021. 90 с.
11. Yefimenko, I. V., Yakymchuk, O. M., Kravtsova, N. Y., Sotska, H. I., & Korol, A. M. (2021). Art education development in the context of global changes. *Linguistics and Culture Review*, 5(52), 501–513.

References:

1. Derzhavnyi standart bazovoi serednoi osvity [State standard of basic secondary education].

Retrieved from <https://mon.gov.ua/osvita-2/zagalna-serednya-osvita/nova-ukrainska-shkola-2/derzhavnyi-standart-bazovoi-serednoi-osviti>

2. Ziazun, I. A. (2000). Pedagogika dobra: idealy i realii [Pedagogy of goodness: Ideals and realities]. Kyiv: MAUP.
3. Mystetstvo. 5–6 klasy (intehrovanyi kurs). Modelni navchalni prohramy [Art 5–6 grades (integrated course). Model educational programs]. Retrieved from <https://osvita.ua/school/program/program-5-9/83166/>
4. Mystetstvo. 5–6 klasy (intehrovanyi kurs). Modelni navchalni prohramy [Art 5–6 grades (integrated course). Model educational programs]. Retrieved from <https://osvita.ua/school/program/program-5-9/83164/>
5. Pichkur, M. O., Sotska, H. I. & Hordash, A. M. (2020). Mytets informatsiinoho pokolinnia: akademichna i tsyfrova paradyhma obrazotvorchoi pidhotovky u vyshchii shkoli [Artist of the information generation: academic and digital paradigm of art training in higher education]. *Informatsiini tekhnologii i zasoby navchannia*, 79(5), 296–312.
6. Polozhennia pro vseukrainskyi konkurs «Uchytel roku» [Regulations on the all-Ukrainian competition "Teacher of the Year"]. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/638-95-%D0%BF#Text>
7. Sotska, H. I. (2019). Tekhnolohiia rozvytku estetychnoi kultury pedahohiv-khudozhnykiv v umovakh formalnoi i neformalnoi osvity [Technology of development of aesthetic culture of teachers-artists in conditions of formal and informal education]. *Tekhnolohii profesiinoho rozvytku pedahohiv v umovakh formalnoi i neformalnoi osvity*. Kyiv: Takom, 182–266.
8. Sotska, H. (2023). Aktualitety rozvytku mystetsko-pedahohichnoi osvity Ukrainy v kontekst yevrointehratsiinykh protsesiv [News of the development of art and pedagogical education in Ukraine in the context of European integration processes]. *Rozvytok suchasnoi mystetsko-pedahohichnoi osvity: natsionalnyi ta yevropeyskyi kontekst* (pp. 73–90). Suchava: Vydavnytstvo Suchavskoho universytetu imeni Shtefana chel Mare.
9. Filatova L. S. (2021). Pedahohichna maisternist: navchalnyi posibnyk dlia zdobuvachiv vyshchoi osvity pedahohichnykh universytetiv za spetsialnostiamy 013 Pochatkova osvita; 016 Spetsialna osvita [Pedagogical mastery: A study guide for students of higher education of pedagogical universities in specialties 013 Primary education; 016 Special education]. Kharkiv: KhNPU.
10. Tkachuk, O. V. (2019). Metodyka khudozhnoho navchannia: navchalnyi posibnyk dlia zdobuvachiv osvitno-kvalifikatsiinoho rinvia bakalavr, khudozhno-hrafichnykh fakultetiv, pedahohichnykh zakladiv osvity [Methodology of art education: A study guide for applicants of the educational and qualification level of a bachelor, art and graphic faculties, pedagogical educational institutions]. Odessa: PNPU imeni K.D. Ushynskoho.
11. Yefimenko, I. V., Yakymchuk, O. M., Kravtsova, N. Y., Sotska, H. I., & Korol, A. M. (2021). Art education development in the context of global changes. *Linguistics and Culture Review*, 5(52), 501–513.

Halyna Ivanivna Sotska, Doctor of Sciences in Pedagogy, Professor, Corresponding member of the NAES of Ukraine, Deputy Director for Scientific and Experimental Work, Ivan Zaziun Institute of Pedagogical Education and Adult Education of the

NAES of Ukraine, Kyiv, Ukraine, gakasotska@ukr.net, <https://orcid.org/0000-0002-3679-9673>

All-Ukrainian competition "Teacher of the Year – 2024" in the nomination "Fine Arts": achievements, innovations, prospects

The article highlights the peculiarities of the All-Ukrainian competition "Teacher of the Year – 2024" in the nomination "Fine Arts". The content of the competitive tests "Analysis of an artwork", "Practical work", "Testing" – at the qualifying (distance form) and "Master", "Lesson" – at the final (full-time) stages is characterized. It is noted that the cases for testing were formed following the program of fine arts and model programs of the integrated course "Art" (grades 5–6). The evaluation criteria for each test are briefly outlined. It is emphasized that, in accordance with the requirements of the State Standard of Basic Secondary Education, the test "Analysis of an Artwork" was introduced into the competition program for the first time. The peculiarities of conducting a practical competition test, which did not involve the use of curricula and manuals, auxiliary materials and resources, are emphasized. The positive aspects of the competitors' preparedness are identified, in particular: professional erudition in the world of contemporary art, professional knowledge of the subject and methods of its teaching, practical knowledge of graphic and pictorial materials, the ability to convey new, unknown material to students in an accessible, engaging, modern, creative form, the ability to form key and subject competencies of students, work with modern technologies, educational practices, and practically apply the acquired artistic experience.

Moreover, the article focuses on innovative approaches, creative findings and techniques demonstrated by fine arts teachers during the "Master" and "Lesson" tests. At the same time, typical common mistakes, shortcomings and difficulties in solving the tasks of the tests were identified, including fragmentary knowledge of the regulatory framework for the professional activity of fine arts teachers; predominance of classical methods of presenting visuals without the use of modern methods and artistic teaching technologies; lack of ability to transfer knowledge to a new situation and find multiple solutions to problems; partial ability to implement integrated and differentiated approaches in organizing and managing fine arts teaching. This became the basis for outlining ways to further improve the professional skills of fine arts teachers in formal, non-formal and informal education.

Keywords: fine arts teacher, "Teacher of the Year – 2024" competition, competitive tests, fine arts, teacher's pedagogical skills.

Стаття надійшла до редакції 02.09.2024 р.